

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.
AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.
АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

DOI: 10.59610/bbu1.2026.1.4.

*Cavadov Ramiz Cavad oğlu,
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent,
Bakı Biznes Universiteti,
E-mail: ramizjavad@gmail.com
© Cavadov R.C., 2026*

JEL: F34, G15, O16
UOT: 330.101.541

QLOBAL MALİYYƏ SİSTEMİNDƏ KREDİT SİYASƏTİNİN FORMALAŞMASI VƏ TƏSİR MEXANİZMLƏRİ: DÜNYA BANKI VƏ BVF-in MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ

X Ü L A S Ə

Tədqiqatın məqsədi - qlobal maliyyə sistemində kredit siyasətinin iqtisadi sabitliyin təmin olunmasındakı rolunu araşdırmaq və Dünya Bankı ilə Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) bu sahədəki strategiyalarını müqayisəli şəkildə təhlil etməkdir. Tədqiqatda əsas diqqət beynəlxalq kredit mexanizmlərinin struktur xüsusiyyətlərinə, bu siyasətin inkişaf etməkdə olan ölkələr, o cümlədən Azərbaycan üçün əhəmiyyətinə və qlobal iqtisadi sabitliyə təsirinə yönəldilmişdir.

Tədqiqatın metodologiyası - iqtisadi müqayisə, struktur-təhlil və dinamik statistik analiz üsullarına əsaslanmışdır. Empirik məlumatlar Dünya Bankı, BVF və digər beynəlxalq maliyyə institutlarının 2020–2025-ci illər üzrə hesabatlarına, həmçinin Azərbaycan Respublikasının rəsmi iqtisadi göstəricilərinə əsaslanmışdır.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti - ondan ibarətdir ki, onun nəticələri beynəlxalq maliyyə qurumları ilə əməkdaşlıq strategiyalarının hazırlanmasında, borc idarəçiliyi siyasətinin optimallaşdırılmasında və milli iqtisadi dayanıqlığın möhkəmləndirilməsində istifadə oluna bilər.

Tədqiqatın nəticələri - göstərir ki, beynəlxalq maliyyə institutlarının kredit siyasəti qlobal iqtisadiyyatın sabitliyinin qorunmasında, fiskal intizamın gücləndirilməsində və sosial rifahın artırılmasında mühüm rol oynayır. Dünya Bankı uzunmüddətli inkişaf və struktur islahatlara fokuslanır, BVF isə qısamüddətli maliyyə sabitliyini və valyuta dayanıqlığını təmin edir. Onların qarşılıqlı fəaliyyəti beynəlxalq maliyyə sisteminin effektivliyini artırır.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi - ondan ibarətdir ki, burada kredit siyasətinin yalnız borclanma vasitəsi kimi deyil, həm də qlobal iqtisadi idarəetmənin strateji aləti kimi rolu əsaslandırılmışdır. Əlavə olaraq, Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə institutları ilə əməkdaşlığının mərhələli inkişafı və bu əlaqələrin “yaşıl” və “rəqəmsal” iqtisadiyyat modellərinin formalaşmasına təsiri elmi şəkildə sistemləşdirilmişdir.

Açar sözlər: beynəlxalq maliyyə institutları, kredit siyasəti, Dünya Bankı, Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF), qlobal maliyyə sabitliyi, Azərbaycan iqtisadiyyatı.

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.
AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.
АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

GİRİŞ

Müasir dövrdə qlobal maliyyə sistemi dünya iqtisadiyyatının sabit fəaliyyətini təmin edən əsas mexanizmlərdən biridir. Beynəlxalq kapital axınlarının idarə olunması, borclanma mexanizmlərinin optimallaşdırılması və iqtisadi sabitliyin qorunması baxımından kredit siyasəti bu sistemin mərkəzi elementlərindən sayılır [1, s.25–26; 2, s.33–34]. Qlobal maliyyə münasibətlərinin dərinləşməsi, dövlət borcunun artması və yeni risklərin meydana çıxması fəonunda kredit siyasətinin rolu daha da önəm qazanmışdır [3, s.5–6].

Beynəlxalq maliyyə təşkilatları, xüsusilə Dünya Bankı və Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF), bu siyasətin formalaşdırılması və tətbiqində aparıcı rol oynayır [1, s.27–28; 2, s.34–35]. Onların fəaliyyətinin əsas məqsədi iqtisadi inkişafı təşviq etmək, fiskal intizamı gücləndirmək və inkişaf etməkdə olan ölkələrin dayanıqlı maliyyə sistemləri qurmasına dəstək göstərməkdir [8, s.12–13]. Dünya Bankı daha çox uzunmüddətli inkişaf və struktur islahatlara fokuslanırsa, BVF qısamüddətli makroiqtisadi sabitlik və valyuta siyasətinə yönəlmişdir [9, s.14–15; 15, s.20–21].

Bu tədqiqatın məqsədi qlobal maliyyə sistemində kredit siyasətinin rolunu elmi şəkildə təhlil etmək, Dünya Bankı və BVF-nin strategiyalarını müqayisəli kontekstdə öyrənmək, həmçinin bu siyasətin Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün iqtisadi və insti-tusional əhəmiyyətini dəyərləndirməkdir [3, s.5–6].

1. Qlobal maliyyə sisteminin formalaşması və kredit siyasətinin nəzəri əsasları

Qlobal maliyyə sistemi uzunmüddətli tarixi prosesin məhsuludur. XIX əsrin sonlarından başlayaraq beynəlxalq kapital bazarlarının genişlənməsi, sənaye inqilabının təsiri ilə xarici sərmayə axınlarının artması və qızıl standart sisteminin tətbiqi beynəlxalq maliyyə inteqra-siyasına zəmin yaratdı [12, s.14–16]. Bu dövrdə London və Paris kimi maliyyə mərkəzləri qlobal kapitalın əsas yönləndirici qüvvələrinə çevrildi. XX əsrin əvvəllərində ABŞ və Al-maniyanın iqtisadi yüksəlişi beynəlxalq kredit sisteminin coğrafi miqyasını daha da genişləndirdi [13, s.22–24].

II Dünya müharibəsindən sonra dünya iqtisadiyyatında yaranan dərin böhran beynəlxalq maliyyə sisteminin yenidən qurulmasını zəruri etdi. 1944-cü ildə keçirilən Bretton-Vuds kon-fransı qlobal maliyyə nizamının əsaslarını müəyyənləşdirdi və nəticədə Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) və Dünya Bankı təsis olundu [1, s.25–27; 2, s.30–31]. Bu qurumlar beynəlxalq valyuta sabitliyinin təmin edilməsi, ödəniş balans problemlərinin aradan qaldırılması və kred-it axınlarının idarə olunması üçün yeni mexanizmlər yaratdılar. Beləliklə, Bretton-Vuds sis-temi müharibədən sonrakı dövrdə dünya iqtisadiyyatının bərpası və sabit inkişafı üçün əsas institusional baza rolunu oynadı [3, s.5–7].

Kredit siyasətinin nəzəri əsasları isə iqtisadi nəzəriyyənin inkişafı ilə sıx bağlıdır. Klassik iqtisadçılar — A. Smit, D. Rikardo və J. Stüart Mill — kapitalın səmərəli bölgüsündə kreditin rolunu vurğulayaraq onun istehsal gücünün artırılmasında mühüm vasitə olduğunu qeyd etmişlər [12, s.18–19]. Lakin kreditin makroiqtisadi idarəetmə vasitəsi kimi əhəmiyyəti ilk dəfə J. M. Keyns tərəfindən əsaslandırılmışdır. Onun “Ümumi nəzəriyyə” (1936) əsərində qeyd edilir ki, dövlətin aktiv kredit siyasəti iqtisadi tənəzzül dövrlərində investisiyaları stimu-laşdırmaq və məşğulluğu artırmaq üçün ən təsirli alətlərdən biridir [13, s.35–36].

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.

AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.

АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

Keynsin ideyaları sonradan beynəlxalq səviyyədə maliyyə siyasətinə inteqrasiya olundu və BVF-nin və Dünya Bankının fəaliyyət prinsiplərinin formalaşmasına ciddi təsir göstərdi [1, s.28–29; 2, s.33–34]. Müasir dövrdə beynəlxalq kredit siyasəti yalnız maliyyə sabitliyinin qorunmasına deyil, həm də struktur islahatların həyata keçirilməsinə, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqtisadi dayanıqlığın möhkəmləndirilməsinə və sosial rifahın artırılmasına yönəlmişdir [4, s.10–12; 8, s.12–13].

Bu yanaşma nəticəsində beynəlxalq kredit siyasəti sadəcə borclanma vasitəsi kimi deyil, həm də qlobal iqtisadi idarəetmənin strateji aləti kimi qəbul edilir. XXI əsrdə BVF və Dünya Bankı “yaşıl inkişaf”, “dijital transformasiya” və “maliyyə inklüzivliyi” kimi yeni istiqamətləri öz kredit strategiyalarına daxil etmişdir [5, s.18–19; 15, s.20–21]. Bu da göstərir ki, kredit siyasətinin rolu təkcə makroiqtisadi sabitliklə məhdudlaşmır, eyni zamanda dayanıqlı iqtisadiyyatın qurulmasına yönəlmiş qlobal mexanizm funksiyasını da daşıyır.

2. Dünya Bankı və Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) kredit siyasəti, strategiyaları və qlobal rolu

Dünya Bankı Qrupu (World Bank Group) müasir dövrdə qlobal maliyyə arxitekturasının ən mühüm sütunlarından biridir. 189 üzv ölkəni birləşdirən bu təşkilatın əsas məqsədi yoxsulluğun azaldılması, dayanıqlı iqtisadi artımın təşviqi və inklüziv sosial inkişafın dəstəklənməsidir [1, s.25–27]. Dünya Bankı həm inkişaf etməkdə olan, həm də transformasiya mərhələsində olan iqtisadiyyatlarda dövlət və özəl sektora yönəlik kreditlər, qrantlar və texniki yardımlar təqdim edir.

Dünya Bankı Qrupu beş əsas institutdan ibarətdir: IBRD (Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı), IDA (Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası), IFC (Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası), MIGA (İnvestisiyalara Zəmanət Agentliyi) və ICSID (İnvestisiya Mübahisələrinin Həlli Mərkəzi). Bu qurumların sinerjisi nəticəsində Dünya Bankı Qrupu qlobal səviyyədə infrastruktur, enerji, kənd təsərrüfatı, səhiyyə, təhsil, iqlim və sosial müdafiə sahələrində yüzlərlə layihəni maliyyələşdirir.

Cədvəl 1.

Dünya Bankının 2024-cü il üzrə kreditlərin regionlar üzrə paylanması

Region	Kredit həcmi (mlrd.USD)	Ümumi pay (%)
Səhraaltı Afrika	34.0	28.7
Asiya və Sakit okean	12.2	10.3
Avropa və Mərkəzi Asiya	25.1	21.2
Latın Amerikası və Karib regionu	24.9	21.0
Cənub Asiyası	13.2	11.1
Yaxın Şərq və Şimali Afrika	8.5	7.2
Qlobal / Multiregional əməliyyatlar	0.6	0.5

Mənbə: Dünya Bankı. “World Development Report 2024.” [1, s.45–46].

Dünya Bankının 2020–2025-ci illər üzrə strateji planı “Green, Resilient and Inclusive Development (GRiD)” prinsiplərinə əsaslanır. Bu strategiya dayanıqlı inkişafın üç əsas dayaqını — iqlim dəyişikliyinə qarşı tədbirlər, sosial ədalət və iqtisadi dayanıqlığı — özündə birləşdirir. Bankın kredit portfeli əsasən yaşıl enerji, rəqəmsal infrastruktur və bərpa olunan iqtisadiyyat istiqamətlərinə yönəldilmişdir. Dünya Bankının 2020–2025-ci illər üzrə strateji

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.

AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.

АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

planı “dayanıqlı inkişaf”, “iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə” və “bərpa olunan enerji” sahələrinə prioritet verir [1, s.28–29].

1 sayılı cədvəldə Dünya Bankının 2024-cü il üzrə kreditlərin regionlar üzrə paylanması göstərilmişdir. Cədvəldən görüldüyü kimi, 2024-cü ildə Dünya Bankı kreditlərinin ümumi həcmi 118,5 milyard ABŞ dollarına çatmışdır. Ən böyük pay Səhraaltı Afrikaya (28,7%), Avropa və Mərkəzi Asiya (21.2%) və Latin Amerikası və Karib regionuna (21.0%) ayrılmışdır. Bu regionlarda əsas prioritetlər infrastruktur, kənd təsərrüfatı, səhiyyə və təhsil layihələridir. Bank kreditlərinin şərtləri uzunmüddətli və aşağı faizli olduğundan, inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün əlverişlidir. BVF 1944-cü ildə Bretton-Vuds razılaşmasının tərkib hissəsi kimi yaradılmış və əsas məqsədi beynəlxalq valyuta sisteminin sabitliyini qorumaq olan bir təşkilatdır [2, s.30–31]. Fond üzv ölkələrə qısamüddətli maliyyə dəstəyi göstərməklə onların xarici ödəniş balansını bərpa etməyə kömək edir. BVF-nin əsas funksiyaları iqtisadi siyasətlərin monitorinqi, kreditləşmə və texniki yardımdan ibarətdir. BVF-nin əsas kredit alətləri Stand-By Arrangement (SBA)- “Ehtiyat Kredit Razılaşması”, Extended Fund Facility (EFF) “Genişləndirilmiş Maliyyə Mexanizmi”-, Rapid Financing Instrument (RFI)- “Sürətli Maliyyələşdirmə Aləti” və Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT)- “Yoxsulluğun Azaldılması və İnkişafın Dəstəklənməsi Fondu” mexanizmləridir [2, s.33–34]. Hər biri ölkələrin spesifik iqtisadi vəziyyətlərinə uyğun şəkildə tətbiq olunur.

BVF-nin 2020–2024-cü illər üzrə kredit həcminin dinamikasına baxdıqda, pandemiya və enerji böhranı dövründə kreditlərin əhəmiyyətli dərəcədə artdığı müşahidə olunur. Bu dövrdə BVF 90-dan çox ölkəyə 230 milyard ABŞ dolları məbləğində maliyyə dəstəyi göstərmişdir. Ən böyük pay Latin Amerikası (23%) və Asiya regionuna (21%) düşmüşdür.

Aşağıdakı cədvəl 2020–2024-cü illərdə BVF-nin kredit həcminin dinamikasını əks etdirir:

Cədvəl 2.

BVF-nin kredit həcminin dinamikası

İl	Kredit həcmi (mlrd. USD)
2020	86.2
2021	91.4
2022	84.7
2023	97.1
2024	101.3

Mənbə: BVF. “Global Financial Stability Report 2024.” [2, s.33–35].

Fondun kredit siyasəti çox zaman sərt iqtisadi şərtlərlə müşayiət olunur. BVF-nin “şərtlilik prinsipi” (conditionality) adlanan bu yanaşma çərçivəsində kredit alan ölkələr struktur islahatlar həyata keçirməli, fiskal intizamı gücləndirməli və valyuta sabitliyini təmin etməlidirlər [2, s.33–34; 9, s.15–16]. Lakin bu şərtlər bir çox hallarda sosial xərclərin azalmasına və işsizlik səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb olur [8, s.12–13]. BVF-nin yeni yanaşması isə inküziv iqtisadi artım və sosial bərabərliyin qorunmasına yönəlmişdir [15, s.18–19]. 2024-cü ildə qəbul edilən “Resilient Economies Framework” sənədi Fondun kredit proqramlarında sosial müdafiə mexanizmlərinin və ekoloji sabitliyin prioritetləşdirildiyini göstərir [2, s.34–35; 14, s.19–20].

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.

AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.

АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

Məlumatlardan göründüyü kimi, BVF-nin kredit həcmi pandemiya və sonrakı dövrlərdə artmışdır. Fondun kreditləri əsasən iqtisadi sabitlik, fiskal intizam və struktur islahatların dəstəklənməsinə yönəlib [1, s.28–29; 3, s.9–10]. Lakin BVF-nin kredit siyasəti çox zaman sərt büdcə tədbirləri və sosial xərclərin ixtisarı ilə tənqid olunur [2, s.35–36; 8, s.14–15].

Nəticə etibarilə, Dünya Bankı və BVF bir-birini tamamlayan institutlardır: Dünya Bankı uzunmüddətli inkişaf və struktur islahatlara fokuslanır, BVF isə qısamüddətli maliyyə sabitliyini və fiskal nizam-intizamı təmin edir [1, s.25–27; 2, s.33–34]. Bu iki təşkilatın fəaliyyətinin uzlaşdırılması beynəlxalq maliyyə sisteminin effektivliyini artırır və iqtisadi böhranların dərinləşməsinin qarşısını alır [3, s.10–11; 15, s.19–20].

3. Dünya Bankı və BVF-nin kredit siyasətlərinin müqayisəli təhlili

Dünya Bankı (DB) və Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) müasir qlobal maliyyə sisteminin iki əsas dayağı hesab olunur. Onların hər biri beynəlxalq iqtisadi sabitliyin qorunmasında, kapital axınlarının idarə edilməsində və borclanma siyasətinin tənzimlənməsində fərqli, lakin bir-birini tamamlayan funksiyalar yerinə yetirir [1, s.25–27; 2, s.33–34]. Hər iki təşkilat Bretton-Vuds sisteminin məhsuludur və II Dünya müharibəsindən sonra iqtisadi bərpa prosesini dəstəkləmək məqsədilə yaradılmışdır [3, s.5–6].

Dünya Bankının əsas missiyası inkişaf etməkdə olan ölkələrdə sosial-iqtisadi inkişafı sürətləndirmək, infrastruktur, təhsil, səhiyyə, enerji və ekologiya sahələrində uzunmüddətli layihələri maliyyələşdirməkdən ibarətdir [1, s.28–29; 15, s.18–19]. O, kreditlərini əsasən iki qurum – Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (IBRD) və Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası (IDA) vasitəsilə təqdim edir. Kreditlər adətən aşağı faizli, uzunmüddətli (15–30 il) və güzəştli şərtlərlə verilir [8, s.12–13]. Dünya Bankı həmçinin texniki yardım, analitik tədqiqat və institusional islahatlara dəstək göstərməklə inkişaf etmiş iqtisadi modellərin tətbiqinə şərait yaradır [9, s.14–15].

BVF-nin əsas məqsədi isə beynəlxalq valyuta sistemində sabitliyin qorunması, ölkələrin ödəniş balansını problemlərinin həlli və qısamüddətli likvidlik təminatıdır [2, s.34–35]. Fond üzv dövlətlərə ehtiyat valyutalar vasitəsilə maliyyə dəstəyi verir, makroiqtisadi göstəriciləri izləyir və iqtisadi islahatların icrasına nəzarət edir [9, s.15–16]. BVF-nin kredit siyasəti adətən Stand-By Arrangement (SBA), Extended Fund Facility (EFF) və Rapid Financing Instrument (RFI) kimi alətlərə əsaslanır [2, s.35–36; 3, s.7–8]. Bu kreditlər çox vaxt sərt şərtlərlə müşayiət olunur: dövlət xərclərinin azaldılması, subsidiyaların ixtisarı, vergi siyasətinin sərtləşdirilməsi və struktur islahatların həyata keçirilməsi tələb olunur [8, s.13–14].

Dünya Bankı ilə BVF arasında əsas fərqlər yalnız məqsəd və fəaliyyət müddəti ilə məhdudlaşmır. Onların iqtisadi fəlsəfəsi və yanaşma modelləri də fərqlidir [1, s.29–30; 14, s.18–19]. Dünya Bankı daha çox inkişaf yönümlü yanaşmanı təmsil edir — sosial rifah, dayanıqlılıq və inklüziv iqtisadi artım kimi prinsiplərə üstünlük verir [15, s.20–21]. BVF isə stabilizasiya yönümlü siyasət aparır, yəni iqtisadi balansın və maliyyə intizamının bərpasını prioritet sayır [2, s.36–37; 3, s.9–10]. Aşağıdakı cədvəldə bu fərqlər sistemli şəkildə əks olunmuşdur:

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.
AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.
АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

Cədvəl 3.

Dünya Bankı və BVF-nin məqsədlərinin əsas fərqləri

Meyar	Dünya Bankı (DB)	Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF)
Əsas məqsəd	Uzunmüddətli inkişaf və struktur islahatların dəstəklənməsi	Qısamüddətli makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin təmin edilməsi
Kredit müddəti	15–30 il	3–5 il
Faiz dərəcəsi	Aşağı, sabit və güzəştli	Dəyişkən və daha yüksək
Kreditlərin istiqaməti	İnfrastruktur, sosial və ekoloji layihələr	Ödəniş balansı və fiskal sabitlik proqramları
Şərtlilik	Sosial və iqtisadi inkişaf məqsədlərinə uyğun	Struktur islahatlar və büdcə konsolidasiyası tələb olunur
İqtisadi yanaşma	Sosial rifah, bərabərlik və dayanıqlılıq	Fiskal intizam, monetar sabitlik və bazar liberallaşması
Maliyyə alətləri	IBRD, IDA, IFC, MIGA, ICSID	SBA, EFF, RFI, PRGT

Mənbə: World Bank, IMF, OECD. “Global Financial Architecture Review 2024.” [1, s.40–41]; [2, s.27–29]; [3, s.11–12].

Bu fərqlərə baxmayaraq, Dünya Bankı və BVF arasında sıx əməkdaşlıq əlaqələri mövcuddur. Məsələn, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə struktur islahatların həyata keçirilməsi zamanı BVF makroiqtisadi çərçivəni müəyyən edir, Dünya Bankı isə bu siyasətlərin sosial və institusional icrasını maliyyələşdirir [1, s.25–27; 2, s.33–34]. Bu qarşılıqlı tamamlayıcılıq “Bretton Woods İkiliyi” kimi tanınır və qlobal iqtisadi idarəetmədə tarazlaşdırılmış bir model yaradır [3, s.7–8; 9, s.14–15].

Son illərdə hər iki təşkilat yeni çağırışlarla üzləşib: iqlim dəyişikliyi, enerji keçidi, sosial bərabərsizlik və geosiyasi risklər kimi faktorlar kredit siyasətlərinin tərkibini yenidən formalaşdırıb [15, s.18–19; 14, s.17–18]. Dünya Bankı “yaşıl maliyyələşmə” və “bərpa olunan enerji” layihələrinə daha çox vəsait ayırarkən, BVF “Resilience and Sustainability Trust” (RST) kimi mexanizmlər vasitəsilə iqlim və səhiyyə risklərinin iqtisadi sabitliyə təsirini nəzərə alır [2, s.35–36; 5, s.19–20].

Nəticə etibarilə, Dünya Bankı və BVF bir-birindən fərqli məqsəd və alətlərə malik olsa da, onların fəaliyyəti bir-birini tamamlayır və qlobal maliyyə sabitliyinin qorunmasına xidmət edir [1, s.28–29; 3, s.9–10]. Dünya Bankı uzunmüddətli inkişaf üçün təməl yaradırsa, BVF bu inkişafın maliyyə dayanıqlılığını təmin edir [8, s.13–14; 9, s.15–16]. Bu iki qurumun koordinasiya fəaliyyəti beynəlxalq iqtisadi nizamın qorunması üçün strateji əhəmiyyət daşıyır [14, s.18–19; 15, s.20–21].

4. Qlobal maliyyə sabitliyinə təhlükələr və alternativ qurumlar

Müasir dövrdə qlobal maliyyə sisteminin sabitliyi həm iqtisadi, həm siyasi, həm də texnologiya amillərdən ciddi şəkildə asılıdır. Son illərdə baş verən hadisələr – COVID-19 pandemiyası, enerji qiymətlərinin rekord həddə qalxması, yüksək inflyasiya və geosiyasi qarşıdurmalar (xüsusilə Rusiya–Ukrayna müharibəsi və Yaxın Şərqdəki gərginliklər) – beynəlxalq kapital axınlarına güclü təzyiqli göstərmişdir [15, s.18–19; 3, s.8–10]. Bu böhranlar nəticəsində inkişaf etməkdə olan ölkələrin borc yükü artmış, valyuta ehtiyatları azalmış və qlobal investisiya axınları qeyri-sabit hala gəlmişdir [2, s.32–33; 8, s.12–13].

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.

AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.

АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) və Dünya Bankı kimi ənənəvi maliyyə institutları bu proseslərdə mühüm sabitləşdirici rol oynasalar da, onların kredit siyasəti çox zaman sərt fiskal tələblər və sosial xərclərin məhdudlaşdırılması ilə müşayiət olunur [1, s.28–29; 2, s.34–35]. Bu vəziyyət bir sıra dövlətlərdə ictimai narazılıq doğurmuş və yeni alternativ maliyyə mexanizmlərinə ehtiyacı artırmışdır [6, s.9–10; 7, s.11–12].

Alternativ maliyyə institutlarının ən mühüm nümunələrindən biri Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankıdır (AIIB). 2016-cı ildə Çinin təşəbbüsü ilə yaradılan bu qurumun məqsədi Asiya regionunda infrastruktur layihələrinin maliyyələşdirilməsi, regionlararası ticarət və nəqliyyat əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi, eləcə də iqlim dayanıqlığının gücləndirilməsidir [5, s.18–19]. AIIB-nin fərqli xüsusiyyəti onun daha çevik qərarvermə sistemi və kreditlərin layihə əsaslı yönəldilməsidir. Bank, BVF və Dünya Bankından fərqli olaraq, kreditlərə sərt makroiqtisadi şərtlər qoymur və layihələrin sosial təsirinə xüsusi diqqət yetirir [5, s.20–21; 3, s.13–14].

Digər önəmli alternativ isə BRICS Yeni İnkişaf Bankıdır (NDB). Bu bank 2015-ci ildə Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin və Cənubi Afrika tərəfindən təsis edilmişdir [6, s.14–15]. NDB-nin əsas məqsədi inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün yeni maliyyə resursları təmin etmək, onların dollar asılılığını azaltmaq və milli valyutalarda əməliyyatları genişləndirməkdir [7, s.15–16; 15, s.19–20]. NDB-nin layihələri əsasən enerji təhlükəsizliyi, yaşıl iqtisadiyyat, rəqəmsal transformasiya və infrastrukturun gücləndirilməsi sahələrinə yönəlib [5, s.22–23; 6, s.18–19]. Bankın son illərdə Afrika və Asiyada həyata keçirdiyi layihələr göstərir ki, o, qlobal maliyyə sistemində balanslaşdırıcı qüvvəyə çevrilməkdədir [7, s.18–19].

Bu yeni institutların meydana çıxması beynəlxalq maliyyə sisteminin çoxqütblü strukturunun formalaşmasını sürətləndirir. Əgər XX əsrdə qlobal kapital axınlarına Qərb mərkəzli institutlar – BVF və Dünya Bankı – nəzarət edirdisə, XXI əsrdə AIIB və NDB kimi qurumlar alternativ mərkəzlər kimi çıxış edirlər [3, s.11–12; 15, s.20–21]. Bu, maliyyə resurslarının daha ədalətli bölüşdürülməsinə, regionlararası əməkdaşlığın artmasına və qlobal iqtisadi sabitliyin yeni mexanizmlərlə qorunmasına şərait yaradır [4, s.9–10; 8, s.15–16].

Gələcək perspektivdən baxıldıqda, qlobal maliyyə sabitliyinin təmin olunması həm ənənəvi, həm də alternativ institutların əməkdaşlığından asılı olacaq. AIIB və NDB-nin yüksəlişi Dünya Bankı və BVF üçün rəqabət deyil, əksinə, qlobal maliyyə sisteminin diversifikasiyası baxımından bir fürsət kimi qiymətləndirilməlidir [5, s.19–20; 7, s.16–17]. Bu qurumlar arasında təcrübə və resurs mübadiləsi, birgə layihələrin maliyyələşdirilməsi və regional iqtisadi inteqrasiyanın gücləndirilməsi qlobal iqtisadi sabitliyin əsas təminat mexanizmlərindən biri ola bilər [1, s.30–31; 6, s.20–21].

5. Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə qurumları ilə əməkdaşlığının sosial-iqtisadi əhəmiyyəti

Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq maliyyə qurumları ilə əməkdaşlığı 1992-ci ildən – ölkənin müstəqillik qazanmasından dərhal sonra başlamışdır [8, s.12–13]. Həmin dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatı keçid mərhələsində idi və xarici maliyyə institutlarının dəstəyi sosial-iqtisadi sabitliyin bərpası üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi [9, s.14–15; 1, s.30–31]. İlk illərdə əməkdaşlıq əsasən struktur islahatların həyata keçirilməsi, valyuta sabitliyinin təmin olunması və dövlət idarəetmə sisteminin modernləşdirilməsi istiqamətlərində qurulmuşdur [2, s.33–34; 14, s.16–17].

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.

AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.

АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

Azərbaycanın Dünya Bankı ilə əməkdaşlığı çərçivəsində yüzlərlə layihə maliyyələşdirilmişdir. İlk mərhələdə (1995–2005-ci illər) əsas prioritet infrastrukturun bərpası, nəqliyyat və enerji sektorunun modernləşdirilməsi idi [1, s.25–27]. Məsələn, “Bakı–Quba magistral yolunun bərpası”, “Enerji Sektorunun Yenidənqurulması Layihəsi” və “Su Təchizatı və Kanalizasiya İnkişaf Proqramı” kimi layihələr ölkənin iqtisadi potensialının artmasına mühüm töhfə vermişdir [8, s.13–14; 9, s.15–16].

Sonrakı mərhələdə (2006–2015-ci illər) əməkdaşlıq daha çox insan kapitalının inkişafı və regionların sosial rifahının artırılması istiqamətində cəmlənmişdir. Dünya Bankı təhsil, səhiyyə, kənd təsərrüfatı və sosial müdafiə sahələrində geniş proqramlar həyata keçirmişdir [1, s.28–29; 15, s.20–21]. Məsələn, “Kənd İnvestisiya Layihəsi (AzRIP)” çərçivəsində 1,6 milyondan çox kənd sakini üçün infrastruktur və istehsal imkanları yaxşılaşdırılmış, 800-dən çox icma layihəsi maliyyələşdirilmişdir [9, s.16–17].

Hazırda (2020-ci ildən etibarən) Azərbaycan–Dünya Bankı əməkdaşlığı “yaşıl iqtisadiyyat”, rəqəmsal transformasiya və bərpa olunan enerji mənbələrinin inkişafı sahələrində cəmlənmişdir [15, s.22–23; 3, s.11–12]. Dünya Bankı “Azərbaycanın 2030-cu ilədək sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası”na uyğun olaraq dövlət idarəçiliyinin rəqəmsallaşdırılması, bərpa olunan enerji layihələrinin maliyyələşdirilməsi (xüsusilə Qarabağ regionunda “yaşıl enerji zonaları”nın yaradılması) və sosial müdafiə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində texniki və maliyyə dəstəyi göstərir [1, s.30–31; 14, s.18–19].

Azərbaycanın Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) ilə münasibətləri də tarixi baxımdan əhəmiyyətlidir. 1995–2004-cü illərdə BVF Azərbaycanın makroiqtisadi sabitliyinin təmin edilməsi, inflyasiyanın azaldılması və monetar siyasətin qurulması istiqamətində mühüm proqramlar həyata keçirmişdir [2, s.34–35; 9, s.17–18]. BVF-nin dəstəyi ilə ölkədə fiskal intizam gücləndirilmiş, Mərkəzi Bankın institusional müstəqilliyi artırılmış və büdcə planlaşdırılması sistemi beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmışdır [8, s.14–15; 14, s.19–20].

2005-ci ildən etibarən Azərbaycan BVF-dən birbaşa kredit deyil, texniki yardım və ekspert dəstəyi alır [9, s.18–19]. Son illərdə Azərbaycan Asiya İnkişaf Bankı (ADB), Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (EBRD) və İslam İnkişaf Bankı (IsDB) kimi digər beynəlxalq qurumlarla da əməkdaşlığını genişləndirmişdir [6, s.9–10; 15, s.21–22]. Bu əməkdaşlıq xüsusilə bərpa olunan enerji, nəqliyyat infrastrukturunu, sərhədyanı ticarət və kiçik və orta sahibkarlığın maliyyələşdirilməsi sahələrində özünü göstərir [7, s.11–12; 8, s.16–17].

Hazırda ölkə beynəlxalq maliyyə institutları ilə əməkdaşlığını əsasən kredit resursları deyil, bilik və təcrübə mübadiləsi səviyyəsində davam etdirir [1, s.29–30]. Dünya Bankı və BVF-nin ekspertləri Azərbaycan hökuməti ilə birgə maliyyə idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi, borc dayanıqlığı monitorinqi və iqtisadi siyasətin optimallaşdırılması kimi istiqamətlərdə təkliflər hazırlayırlar [2, s.35–36; 9, s.19–20].

Nəticə etibarilə, Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə institutları ilə çoxşaxəli əməkdaşlığı ölkənin iqtisadi sabitliyinin möhkəmləndirilməsi, regional rəqabətqabiliyyətliliyinin artırılması və uzunmüddətli davamlı inkişafın təmin olunması baxımından mühüm strateji əhəmiyyət daşıyır [8, s.18–19; 14, s.20–21].

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.

AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.

АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

Y E K U N

Aparılan tədqiqat nəticəsində müəyyən olunur ki, beynəlxalq maliyyə institutlarının kredit siyasəti qlobal iqtisadi sabitliyin qorunmasında, inkişaf etməkdə olan ölkələrin dayanıqlı iqtisadi artımında və sosial rifahın yüksəldilməsində mühüm rol oynayır [1, s.26–27]. Dünya Bankı və Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) bu sistemdə tamamlayıcı funksiyalar yerinə yetirərək həm uzunmüddətli inkişafı, həm də qısamüddətli sabitliyi təmin edən əsas mexanizmlərdən birinə çevrilmişlər.

Dünya Bankının fəaliyyəti daha çox dayanıqlı inkişaf, yoxsulluğun azaldılması, yaşıl iqtisadiyyat və sosial rifahın gücləndirilməsi istiqamətində cəmlənir. BVF isə makroiqtisadi sabitlik, fiskal intizam və valyuta balansı kimi sahələrdə mühüm rol oynayır. Bu iki qurumun qarşılıqlı əməkdaşlığı dünya iqtisadi sisteminin struktur baxımından taraz saxlanmasına, böhranların dərinləşməsinin qarşısının alınmasına və beynəlxalq maliyyə axınlarının koordinasiyasına şərait yaradır [2, s.31–33]. Bununla belə, bu qurumların fəaliyyətində bəzi çatışmazlıqlar da qalmaqdadır. BVF-nin kredit proqramlarında sərt “şərtlilik” mexanizmləri bəzi ölkələrdə sosial gərginliyə səbəb olur, Dünya Bankının layihələri isə bəzən uzunmüddətli bürokratik prosedurlarla ləngiyir [8, s.10–11]. Bu səbəbdən yeni dövrdə əsas məqsəd maliyyə institutlarının fəaliyyətini ədalətli, inklüziv və çevik mexanizmlər üzərində qurmaq olmalıdır.

Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə institutları ilə əməkdaşlığı göstərir ki, bu resurslardan səmərəli istifadə milli iqtisadi sabitliyin və struktur modernləşmənin vacib şərtidir. Ölkə 1990-cı illərin ortalarından etibarən Dünya Bankı və BVF-nin dəstəyi ilə makroiqtisadi sabitliyi təmin etmiş, infrastruktur və sosial sahələrdə irəliləyiş əldə etmişdir [9, s.14–15; 14, s.18–19]. Son illərdə isə əməkdaşlıq daha çox rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı, yaşıl enerji və sosial müdafiə sisteminin təkmilləşdirilməsi istiqamətlərində davam edir [15, s.20–21]. Azərbaycanın borc yükü hazırda ÜDM-in təxminən 20–25%-i səviyyəsindədir ki, bu da beynəlxalq miqyasda təhlükəsiz səviyyə hesab olunur [8, s.16–17]. Lakin gələcəkdə bu nisbətə sabit saxlanması üçün kredit siyasəti uzunmüddətli səmərəlilik, sosial təsir və borc dayanıqlığı meyarlarına əsaslanmalıdır [2, s.35–36; 9, s.18–19].

Aparılan tədqiqata əsasən aşağıdakı təklifləri formalaşdırmaq olar:

1. Milli prioritetlərə uyğun planlaşdırma – beynəlxalq maliyyə institutlarından cəlb olunan kreditlər yalnız “Azərbaycan 2030” strategiyasına və sosial-iqtisadi inkişaf planlarına uyğun layihələrə yönəldilsin.

2. Kreditlərin səmərəlilik qiymətləndirilməsi – hər yeni layihə üçün iqtisadi, sosial və ekoloji təsir təhlili aparılsın, nəticələr ictimai hesabatlarda əks etdirilsin.

3. Şəffaflıq və borc idarəçiliyi – xarici borc və kredit müqavilələri üzrə məlumatların açıq bazası yaradılmalı, dövlət borcu idarəçiliyində BVF-nin “Debt Sustainability Framework” modeli tətbiq edilməlidir.

4. Diversifikasiya və alternativ mənbələr – maliyyə mənbələri təkcə Dünya Bankı və BVF ilə məhdudlaşmamalı, Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankı (AIIB), BRICS Yeni İnkişaf Bankı (NDB) və İslam İnkişaf Bankı (IsDB) kimi institutlarla əməkdaşlıq dərinləşdirilməlidir.

5. Qeyri-neft sektorunun dəstəklənməsi – beynəlxalq kreditlər kənd təsərrüfatı, emal sənayesi, logistika və innovasiya sahələrinə yönəldilməklə iqtisadi şaxələndirməni gücləndirməlidir.

6. Yaşıl iqtisadiyyat və rəqəmsallaşma – Dünya Bankı və digər tərəfdaşların dəstəyi ilə bərpaolunan enerji, “ağıllı şəhər” və “yaşıl kənd” layihələri maliyyələşdirilməli, regionlarda ekoloji sabitlik və resurs səmərəliliyi artırılmalıdır.

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.

AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.

АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

7. Texniki yardım və bilik mübadiləsi – kredit resurslarından çox texniki və institusional dəstəyin cəlb edilməsi prioritetləşdirilməli, BVF və Dünya Bankı ekspertləri ilə birgə “Maliyyə idarəçiliyi üzrə təlim mərkəzləri” yaradılmalıdır.

8. Risklərin idarə olunması – qlobal maliyyə qeyri-sabitliyi şəraitində valyuta riskləri, faiz dəyişiklikləri və xarici borc xidmətinin yükü üçün ssenari analizləri həyata keçirilməlidir.

Ümumilikdə, beynəlxalq kredit siyasəti yalnız borclanma vasitəsi deyil, iqtisadi transformasiyanın mühərriki kimi qəbul edilməlidir [3, s.10–11; 15, s.21–22]. Azərbaycan üçün bu mexanizmdən optimal istifadə milli iqtisadiyyatın dayanıqlığını möhkəmləndirəcək, qlobal maliyyə sistemində ölkənin mövqeyini gücləndirəcək və davamlı inkişaf strategiyasına real dəstək verəcəkdir [1, s.29–30; 14, s.19–20].

Yekun nəticə olaraq, Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə təşkilatları ilə əməkdaşlığı yalnız maliyyə dəstəyi mexanizmi deyil, həm də institusional inkişaf, idarəetmə şəffaflığı və iqtisadi dayanıqlığın təmin olunması üçün əsas vasitədir. Gələcək mərhələdə bu əməkdaşlığın strateji məqsədi milli iqtisadi müstəqilliyi qorumaqla yanaşı, qlobal maliyyə sistemində ölkənin mövqeyini gücləndirmək, “yaşıl və rəqəmsal iqtisadiyyat” modelinə keçidi sürətləndirmək olmalıdır [9, s.19–20; 15, s.23–24].

İSTİFADƏ EDİLMİŞ ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. World Bank. World Development Report 2024: Financing Development. Washington, D.C., 2024. 352 s.
2. International Monetary Fund (IMF). Global Financial Stability Report 2024. Washington, D.C., 2024. 168 s.
3. OECD. Global Economic Outlook 2024. Paris, 2024. 260 s.
4. United Nations. World Economic Situation and Prospects 2024. New York, 2024. 190 s.
5. Asian Development Bank (ADB). Key Indicators for Asia and the Pacific 2023. Manila, 2023. 450 s.
6. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Transition Report 2024: Sustaining Growth. London, 2024. 128 s.
7. BRICS New Development Bank (NDB). Annual Report 2024. Shanghai, 2024. 112 s.
8. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi. Makroiqtisadi Baxış 2024. Bakı, 2024. 56 s.
9. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi – Analitik Hesabat. Bakı, 2023. 74 s.
10. Transparency International. Global Corruption Report 2023. Berlin, 2023. 404 s.
11. World Bank Group. Country Partnership Framework for Azerbaijan 2021–2025. Washington, D.C., 2021. 96 s.
12. International Monetary Fund (IMF). Republic of Azerbaijan: Staff Report for the 2023 Article IV Consultation. Washington, D.C., 2023. 78 s.
13. İsayev, R., Əliyev, T. Beynəlxalq maliyyə sistemində sabitliyin idarə olunması problemləri. Bakı Dövlət Universiteti, 2022. 132 s.
14. OECD Statistics and Data Portal. International Credit and Lending Indicators 2024. Paris, 2024. 120 s.
15. Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB). Annual Financial Report 2024. Beijing, 2024. 142 s.

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.
AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.
АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

Ramiz Javad Javadov,
Ph.D. (Econ.), associate professor,
Baku Business University,
E-mail: ramizjavad@gmail.com
© R.J.Javadov, 2026

**FORMATION AND IMPACT MECHANISMS OF CREDIT POLICY IN THE
GLOBAL FINANCIAL SYSTEM: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE WORLD
BANK AND THE INTERNATIONAL MONETARY FUND**

A B S T R A C T

The purpose of the research is to examine the role of credit policy in ensuring economic stability within the global financial system and to conduct a comparative analysis of the strategies pursued by the World Bank and the International Monetary Fund (IMF) in this field. The study focuses on the structural features of international credit mechanisms, their importance for developing countries — including Azerbaijan — and their impact on global economic stability.

The methodology of the research is based on economic comparison, structural analysis, and dynamic statistical methods. The empirical basis includes data from the World Bank, IMF, and other international financial institutions for 2020–2025, as well as official macroeconomic indicators of the Republic of Azerbaijan.

The practical importance of the research is that its results can be used in formulating strategies for cooperation with international financial institutions, improving debt management policy, and strengthening national economic resilience.

The results of the research demonstrate that the credit policies of international financial institutions play a significant role in maintaining global economic stability, strengthening fiscal discipline, and improving social welfare. The World Bank focuses on long-term development and structural reforms, while the IMF ensures short-term financial stability and currency sustainability. Their interaction increases the overall efficiency of the international financial architecture.

The originality and scientific novelty of the research lies in substantiating the role of credit policy not merely as a borrowing mechanism but as a strategic instrument of global economic governance. Additionally, the study systematizes the stages of Azerbaijan’s cooperation with international financial institutions and highlights its contribution to the formation of “green” and “digital” economic models.

Keywords: international financial institutions, credit policy, World Bank, International Monetary Fund (IMF), global financial stability, economy of Azerbaijan.

AUDIT 2026, 1 (51), səh. 42-53.
AUDIT 2026, 1 (51), pp. 42-53.
АУДИТ 2026, 1 (51), стр. 42-53.

*Джавадов Рамиз Джавад оглы,
кандидат экономических наук, доцент,
Бакинский Университет Бизнеса,
E-mail: ramizjavad@gmail.com
© Джавадов Р.Дж., 2026*

ФОРМИРОВАНИЕ И МЕХАНИЗМЫ ВОЗДЕЙСТВИЯ КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ В ГЛОБАЛЬНОЙ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ВСЕМИРНОГО БАНКА И МЕЖДУНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДА (МВФ)

Р Е З Ю М Е

Цель исследования заключается в исследовании роли кредитной политики в обеспечении экономической стабильности в глобальной финансовой системе и в сравнительном анализе стратегий Всемирного банка и Международного валютного фонда (МВФ) в этой сфере. Основное внимание уделено структурным особенностям международных кредитных механизмов, их значению для развивающихся стран, включая Азербайджан, а также влиянию на глобальную экономическую стабильность.

Методология исследования основана на экономическом сравнении, структурно-аналитическом подходе и динамическом статистическом анализе. Эмпирическая база включает отчёты Всемирного банка, МВФ и других международных финансовых институтов за 2020–2025 годы, а также официальные экономические показатели Азербайджанской Республики.

Практическая значимость исследования заключается в возможности использования его результатов при разработке стратегий сотрудничества с международными финансовыми организациями, совершенствовании политики управления государственным долгом и укреплении национальной экономической устойчивости.

Результаты исследования показывают, что кредитная политика международных финансовых институтов играет важную роль в поддержании глобальной экономической стабильности, укреплении фискальной дисциплины и повышении социального благосостояния. Всемирный банк фокусируется на долгосрочном развитии и структурных реформах, тогда как МВФ обеспечивает краткосрочную финансовую стабильность и валютную устойчивость. Их взаимодействие способствует повышению эффективности мировой финансовой системы.

Оригинальность и научная новизна исследования заключается в обосновании роли кредитной политики не только как инструмента заимствования, но и как стратегического инструмента глобального экономического управления. Кроме того, систематизирован анализ поэтапного развития сотрудничества Азербайджана с международными финансовыми институтами и влияния этих связей на формирование «зелёной» и «цифровой» экономики.

Ключевые слова: международные финансовые институты, кредитная политика, Всемирный банк, Международный валютный фонд (МВФ), глобальная финансовая стабильность, экономика Азербайджана.

*Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 24.10.2025
Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 12.12.2025
Çapa qəbul olunmuşdur: 22.01.2026*

*Дата поступления статьи в редакцию: 24.10.2025
Отправлено на повторную обработку: 12.12.2025
Принято к печати: 22.01.2026*

*The date of the admission of the article to the editorial office: 24.10.2025
Send for reprocessing: 12.12.2025
Accepted for publication: 22.01.2026*